

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2020, sp. zn. 4 Tdo 27/2020, ECLI:CZ:NS:2020:4.TDO.27.2020.1

Číslo: 43/2022

Právní věta:

Pokud nájemci bytu měli s pronajímatelem uzavřené platné nájemní smlouvy, podle nichž mu řádně platili zálohy za služby (za dodávky vody a tepla), byl obviněný jako pronajímatel podle smluv o dodávkách vody a o dodávkách tepla povinen hradit zálohy za tyto služby jejich poskytovateli. Jestliže pronajímatel tuto povinnost úmyslně neplnil a v důsledku toho došlo k přerušení dodávek tepla a vody nájemcům bytu, tak za splnění dalších zákonných podmínek může tímto jednáním naplnit skutkovou podstatu přečinu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku.

Ani případný spor mezi pronajímatelem a poskytovatelem služeb (tj. dodávek tepla a vody) týkající se otázky započtení pohledávek, nemohl zprostit obviněného, jakožto pronajímatele, této povinnosti.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 18.02.2020

Spisová značka: 4 Tdo 27/2020

Číslo rozhodnutí: 43

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

Předpisy: § 208 odst. 2 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Dotčená rozhodnutí:

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2012, sp. zn. [7 Tdo 115/2012](#), uveřejněné pod číslem 34/2013 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2021, sp. zn. [4 Tdo 609/2021](#), uveřejněné pod číslem 22/2022 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2007, sp. zn. [4 Tz 90/2007](#), uveřejněný pod číslem 51/2008 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. [7 Tdo 37/2012](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2020, sp. zn. [7 Tdo 157/2020](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2014, sp. zn. [11 Tdo 275/2014](#)

Rozsudek Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 23. 5. 1997, sp. zn. [1 T 358/96](#), uveřejněný pod číslem 8/1999 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 2. 2004, sp. zn. 10 To 622/2003

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného P. N. proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 6. 2019, sp. zn. 3 To 198/2018, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 11 T 139/2015.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2017, sp. zn. 11 T 139/2015, byl obviněný P. N. (dále jen obviněný, popřípadě dovolatel) uznán vinným přečinem neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku a přečinem útisku podle § 177 odst. 1 tr. zákoníku, kterých se podle skutkové věty výroku o vině daného rozsudku dopustil tím, že v období od 19. 8. 2008 do 2. 5. 2013 vystupoval a fakticky jednal jako jediný jednatel obchodní společnosti U.-I. a v období od 3. 5. 2013 do 30. 3. 2015 jednal jako jediný jednatel obchodní společnosti U.-I., která byla v rozhodné době výlučným vlastníkem domu č. p. XY situovaném v ulicích XY a XY v XY, ve vztahu k nájemcům domu nerespektoval platné nájemní smlouvy nájemců N. P., L. Š., K. L. a M. W., opravňující je užívat jejich byty v uvedeném domě, a v úmyslu zabránit uvedeným nájemcům v řádném a nerušeném užívání těchto bytů, a dosáhnout tak zrušení jimi uzavřených nájemních smluv a jejich následného odstěhování z domu společně s osobami s nimi byty oprávněně obývajícími, znemožnil nájemcům řádně užívat jejich byty tím, že přestože poskytování služeb spojených s užíváním bytů je zohledněno v poplatcích uvedených v nájemních smlouvách, neučinil žádné nezbytné kroky směřující k obnovení a zajištění řádných dodávek teplé a studené vody do jednotlivých bytů, když dodávka studené vody byla zajištěna v domě na XY v XY pouze prostřednictvím zahradní hadice natažené ze sklepních prostor domu přes výtahovou šachtu do 3. nadzemního podlaží na chodbu před dveře bytu K. L. a dodávka studené vody v domě na ulici XY v XY nebyla zajištěna, jelikož ze zahradní hadice natažené ze sklepních prostor tohoto domu přes výtahovou šachtu do 3. nadzemního podlaží voda netekla, přestože studená voda byla do komerčních prostor domu dodávána prostřednictvím rozvodů vody v domě. Dále obviněný neučinil úmyslně žádné nezbytné kroky k zajištění a obnovení řádných dodávek tepla do jednotlivých bytů, takže dodávky tepla byly řešeny elektrickými přímotopy, které byly dodány do bytu M. W. v roce 2013 v počtu 4 kusů, z nichž jeden byl nefunkční, v roce 2012 v počtu 2 kusů do bytu K. L., tedy způsobem vytápění mnohem finančně a fyzicky náročnějším, nekomfortním a zejména zdravotně nevyhovujícím, navíc dodané přímotopy byly nedostačující k vytopení jednotlivých bytů a zvýšené náklady na vytápění museli hradit nájemci z vlastních prostředků, přestože byla mimo jiné uložena povinnost zajistit dodávku tepla do bytu poškozené M. W. rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 22. 10. 2010, sp. zn. 60 C 361/2008, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 11. 2011, sp. zn. 71 Co 150/2011. Od roku 2006 pak obviněný neprováděl vyúčtování nájmů a služeb spojených s užíváním bytu, nezajišťoval úklid ve společných prostorách domu, nezprovoznil výtah, nezajistil plně funkční osvětlení společných prostor a dále v domě na ulici XY v XY nenainstaloval odstraněné poštovní schránky, které se zde v minulosti nacházely, a takto jednal i přesto, že byl opakovaně upozorňován na uvedené nedostatky písemně a ústně nájemci bytů v uvedeném domě a vyzván k jejich odstranění, přičemž uvedení nájemci řádně hradili nájem i platby za služby spojené s užíváním

bytů. Proto z důvodu neposkytování služeb spojených s užíváním bytů následně M. W. v prosinci roku 2013 jednostranně snížila stanovené nájemné, N. P. nejprve v březnu 2010 jednostranně snížila částku určenou na platby za služby spojené s užíváním bytu a poté v říjnu roku 2012 jednostranně snížila platby za nájem i za služby spojené s užíváním bytu, K. L. přestal hradit platby za služby spojené s užíváním bytu od ledna roku 2009 a L. Š. přestal hradit nájemné i platby za služby zcela, když přestala být v roce 2008 dodávána i studená voda. Tímto svým kumulovaným jednáním obviněný znemožnil nájemcům řádné užívání bytů, spočívající zejména v koupání, mytí, praní prádla, dodržování základních hygienických potřeb, a tím i důstojnou existenci, když mezi uvedenými nájemníky byla i osoba vysokého věku a špatného zdravotního stavu, a to K. L., přičemž v důsledku nemožnosti řádného užívání bytů museli uvedení nájemci vyvinout zcela nepřiměřené úsilí spočívající v zátěži při vycházení schodů do vyšších pater a přenášení vody z chodby do bytů a dále znemožnil bezpečný pohyb nájemců ve společných a pouze částečně osvětlených prostorách domu a nemožnost jiného než nákladného a dlouhodobého právního řešení vzniklé situace byla u nájemců spojena se zvýšeným psychickým úsilím a v neposlední řadě i vynaložením zvýšených finančních částek spojených s nákupem vody, jakož i překonáním dlouhodobého psychického nátlaku na jejich osoby, včetně nezanedbatelných nákladů právního zastoupení, a to vše ke škodě poškozených N. P., M. W., L. Š., K. L.

2. Okresní soud v Ostravě uložil za uvedené přečiny obviněnému podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání 14 měsíců, jehož výkon mu podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 2 roků a 6 měsíců.

3. Proti citovanému rozsudku Okresního soudu v Ostravě podali odvolání obviněný a poškozené N. P. a M. W. Obviněný zaměřil své odvolání proti všem výrokům rozsudku. O podaných odvoláních rozhodl Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 4. 6. 2019, sp. zn. 3 To 198/2018, tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti tomuto usnesení Krajského soudu v Ostravě podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jelikož skutek, pro který byl odsouzen, byl nesprávně právně posouzen.

5. Obviněný namítl, že byl pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 4. 2010, sp. zn. 2 T 62/2009, uznán vinným jednak přečinem útisku podle § 237 trestního zákona č. 140/1961 Sb., účinného do 31. 12. 2009 (dále ve zkratce „tr. zák.“), a jednak trestným činem neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 249a odst. 2 tr. zák., za které mu byl ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 13 To 254/2010, uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání 1 roku s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání 2 roků. Skutková věta tohoto rozsudku popisuje jeho jednání na stejném místě, ovšem v období od března 2006 do 18. 8. 2008, když následek i způsob jednání jsou naprosto totožné s popisem skutku v rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2017, sp. zn. 11 T 139/2015, jiné je jen období (od 19. 8. 2008 do 2. 5. 2013). Podle názoru dovolatele již nelze jeho jednání od 19. 8. 2008 do 2. 5. 2013 posuzovat, že má příčinnou souvislost s následky zde popsány, když již v předchozím rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích bylo pravomocně rozhodnuto o jeho vině. Podle dovolatele byl tedy podruhé odsouzen pro týž skutek, takže v dané věci měla být použita zásada, že nikdo nesmí být trestně stíhán opětovně pro týž skutek, neboť zde vznikla překážka věci pravomocně rozhodnuté a v této trestní věci mělo být trestní stíhání zastaveno podle § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř.

6. Současně dovolatel namítá, že v období od 25. 4. 2008 do 3. 5. 2013 nebyl jednatelem obchodní společnosti U.-I., a nemohl tedy fakticky učinit nezbytné kroky k tomu, aby byly do domu obnoveny a zajištěny řádné dodávky teplé a studené vody.

7. Proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 6. 2019, sp. zn. 3 To 198/2018, podal obviněný následně prostřednictvím dalšího obhájce doplnění dovolání s poukazem na důvody podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. ve spojení s § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jelikož skutek, pro který byl odsouzen, byl nesprávně právně posouzen již soudem prvního stupně, a přesto odvolací soud zamítl jeho odvolání.

8. Obviněný tvrdí, že v daném případě jde o věc pravomocně odsouzenou a jeho pravomocným odsouzením rozsudkem Okresního soudu v Ostravě došlo k porušení zásady „*ne bis in idem*“ a že jeho trestní stíhání měl odvolací soud zastavit podle § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř. Současně zdůrazňuje, že následek nastal v důsledku jednání jiného subjektu, a trvá na tom, že on, resp. obchodní společnost U.-I. setrvala na postoji, který v dané věci zastává od počátku celé věci, protože má za to, že její závazky vůči dodavateli tepla a vody byly splněny započtením a že to byl právě dodavatel tepla, kdo porušil své povinnosti, když odpojil dům od dodávek a způsobil tak škody na daném domě. Současně má za to, že v jeho věci lze přiměřeně užít závěry z nálezu Ústavního soudu ze dne 18. 9. 1995, sp. zn. [IV. ÚS 81/95](#). Tím, že setrval na své projevené vůli neuhradit platby za služby, když ke splnění závazku k úhradě těchto služeb došlo započtením, podle jeho názoru jde stejně jako v uvedeném nálezu o stejný následek, a tedy o totožný, a nikoliv nový skutek. Tuto totožnost nemůže narušit změna v jednotlivých okolnostech, které skutek individualizují.

9. Dovolatel opětovně namítl, že v období od 19. 8. 2008 do 2. 5. 2013 nebyl oprávněn aktivně jednat za obchodní společnost U.-I. (vlastníka domu), takže mu nelze přičítat jednání uvedené v napadených rozhodnutích, toto lze vyčítat pouze samotné obchodní společnosti. Z pohledu této argumentace odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci vedené pod sp. zn. [21 Cdo 2646/2016](#) (v období od 25. 4. 2008 do 21. 2. 2012 nesplňoval podmínky pro výkon funkce jednatele) či Krajského soudu v Ostravě ve věci vedené pod sp. zn. 71 Co 332/2013 (nebyl oprávněn podepsat za společnost výpověď z nájmu bytu dne 16. 5. 2008, neboť v této době nebyl jednatelem obchodní společnosti). Podle obviněného tedy nebyl způsobilým subjektem trestného činu, není u něj dáno zavinění a chybí také materiální stránka trestného činu. Zdůrazňuje i skutečnost, že orgány činné v trestním řízení, jakož i poškození si museli být vědomi toho, že od 28. 5. 2010 není oprávněn jednat za zmíněnou obchodní společnost, a nemohl tak činit aktivní kroky k tomu, aby zajistil řádné dodávky tepla, provádět vyúčtování nájemného a plateb za služby spojené s užíváním bytu, zajišťovat úklid společných prostor, zprovoznit výtah, zajistit osvětlení chodeb apod.

10. Následně dovolatel upozornil na odůvodnění napadeného rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě, podle něhož obviněný po celé inkriminované období prokazatelně jednal s obchodní společností D. i s nájemci bytů v domě, vždy používal svůj podpis i razítko obchodní společnosti U.-I., přičemž soud prvního stupně důvodně poukázal na rozsáhlé materiály, z nichž vyplývá, že obviněný vždy *de iure i de facto* jednal a vystupoval jako jednatel obchodní společnosti U.-I., takže lze stěží uvěřit obviněnému, že byť by chtěl a měl popřípadě zájem provést jakékoli úpravy či dát do pořádku obnovu dodávky tepla a teplé vody v dané nemovitosti, nemohl tak činit, neboť za období od 25. 4. 2008 do 3. 5. 2013 byl vymazán z obchodního rejstříku, ale fakticky jednal a vystupoval jako jednatel obchodní společnosti. Obviněný považuje toto hodnocení za rozporné s kogentní právní úpravou upravující jednání za obchodní společnost, stejně jako s rozsáhlou judikaturou zabývající se jednáním obchodní společnosti, které se může dít pouze prostřednictvím statutárních orgánů, případně zmocněných zástupců obchodní společnosti. Soudy tedy zaměnily právní hodnocení s otázkou důvěryhodnosti obhajoby, přičemž při právním hodnocení soudy nerespektovaly kogentní korporátní právní úpravu.

11. S odkazem na princip materiální publicity obviněný namítl, že pokud by v období od 28. 5. 2010 do 3. 5. 2013 jednal jménem obchodní společnosti U.-I., nemohlo by takové jednání platně zavázat uvedenou společnost a současně by si při jednání s ním musel každý být vědom toho, že k jednání za společnost není oprávněn.

12. K závěru krajského soudu o tom, že obviněný sice na podkladě soudního rozhodnutí pozbyl funkci jednatele, avšak byl jediným společníkem ve společnosti, dovolatel namítá, že není společníkem obchodní společnosti U.-I. nejpozději od 24. 4. 2006. Následně zdůrazňuje, že způsobilým subjektem by mohla být pouze samotná obchodní společnost U. I., kterou je v souladu se zákonem č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, možno stíhat od 1. 1. 2012, přičemž pokud orgány činné v trestním řízení tuto skutečnost opomněly a stíhaly pouze jeho, jde o zásadní pochybení, které má za následek nezákonné rozhodnutí ve věci.

13. Obviněný dále konstatuje, že v dané věci není možné dovodit subjektivní stránku trestného činu, tedy úmysl obviněného. Naopak podle dovolatele z provedeného dokazování vyplývá závěr, že k odpojení tepla a teplé vody došlo ze strany poskytovatele těchto služeb neoprávněně, přičemž poskytovatel se snažil neoprávněně donutit obchodní společnost U. I. fakticky podruhé splnit závazky, které již zanikly zápočtem. Podle názoru dovolatele měl povinnost vůči nájemcům dodavatel tepla a teplé vody, nikoliv on. Na podporu závěru, že ve věci nebyl dán jeho úmysl bránit nájemcům v řádném užívání bytů, dovolatel zmiňuje výpověď poškozené M. W. ve věci vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 51 EXE 11224/2012 a výpověď M. C. v daném trestním řízení, z nichž je zjevné, že jim byl nabízen náhradní byt po dobu rekonstrukce, avšak tento náhradní byt poškozená odmítla, a sama tak přispěla k tomu, že doposud nedošlo k obnovení stavu tak, jak je požadováno ve skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně.

14. Dovolatel rovněž namítá, že není naplněna ani objektivní stránka trestného činu, neboť následek nastal pouze v důsledku neoprávněného aktivního jednání dodavatele tepla a teplé vody ve spojení s negativním postojem nájemců, nikoliv jeho jednáním. V tomto směru následně obviněný velmi podrobně rozvádí okolnosti, za kterých došlo k odpojení dodávek tepla a teplé vody.

15. V neposlední řadě dovolatel zmiňuje, že jeho jednání není možné vnímat jako protiprávní, neboť jím byl sledován legitimní cíl – úhrada pohledávek obchodní společnosti U. I. vůči obchodní společnosti D., resp. V., a v souladu s ustálenou judikaturou je tak nutno učinit závěr o neexistenci trestnosti činu s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 4. 2014, sp. zn. [I. ÚS 3113/13](#), usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 7. 2017, sp. zn. [II. ÚS 1699/17](#)). Jednání, které je obviněnému vytýkáno, postrádá společenskou škodlivost právě nad rámec škody, která mohla vzniknout poškozeným, přičemž i za takovouto škodu nemůže odpovídat on sám, ale pouze a jedině obchodní společnost U.-I. jako vlastník dané nemovitosti. Pokud se soudy nižších stupňů nezabývaly subsidiaritou trestní represe, porušily ústavní princip *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*. Podle názoru obviněného soudy porušily i čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, neboť uplatňovaly trestněprávní represi tam, kde zákon jasně stanovil, že obviněný *ex lege* nebyl statutárním orgánem. Taktéž byl nucen činit něco, co mu zákon vůbec neukládá, v rozporu s čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, tj. dodávat jako fyzická osoba teplo tam, kde vlastníkem je obchodní společnost, ve které *ex lege* nemohl být statutárním orgánem. Namítá, že byl v konkrétním případě stíhán, resp. odsouzen jinak než z důvodu a způsobem, který stanoví zákon, když zákon a judikatura jasně stanovily, že obviněný nemohl jednat za obchodní společnost, což zakazuje čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Současně má za to, že závěry soudů nižších stupňů jsou v rozporu s čl. 9 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, tj. zákazem nucených prací, neboť byl nucen činit něco, co dokonce zákon nepřipouštěl.

16. K dovolání obviněného se vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, který zastává názor, že námitka obviněného ohledně toho, že nebyl ve stíhaném období jednatelem

obchodní společnosti, která vlastnila dané nemovitosti, a neměl tak faktický vliv na spáchání protiprávního jednání, směřuje do skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně. Tato námitka by mohla naplňovat vymezený dovolací důvod toliko tehdy, pokud by šlo o možný extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními. Avšak rozhodnutí v nyní projednávané věci takovým deficitem podle názoru státního zástupce netrpí.

17. Pokud jde o to, že podle názoru dovolatele byl rozhodnutím soudů nižších stupňů odsouzen pro totožný skutek, za který již byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 4. 2010, sp. zn. 2 T 62/2009, který nabyl právní moci dne 28. 2. 2012, a vznikla tak překážka věci rozhodnuté a jeho trestní stíhání mělo být zastaveno ve smyslu § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř., má státní zástupce za to, že ani tato námitka není podřaditelná pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Taková námitka by mohla být formálně podřazena pod dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. e), l) t. ř., nicméně podle názoru státního zástupce jde o argumentaci neopodstatněnou.

18. Ve vztahu k této námitce státní zástupce připomíná ustanovení § 11 odst. 1 písm. h) a § 12 odst. 11 tr. ř. také to, co právní nauka označuje za jeden skutek, tedy všechny ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Státní zástupce uvádí vymezení trvajícího trestného činu, tedy že jde o takový čin, kterým pachatel vyvolá protiprávní stav, jež následně udržuje, přičemž tento stav může trvat sebedéle, neboť zákonodárce postihuje především udržování protiprávního jednání. Zdůrazňuje, že podle § 12 odst. 11 tr. ř. sdělení obvinění ukončuje jeden trvajícím trestným čin a odděluje ho od dalšího takového trestného činu. To je v souladu i s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, podle které ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř., podle něhož v případě, že obviněný pokračuje v jednání, pro které je stíhán, i po sdělení obvinění, posuzuje se takové jednání od tohoto úkonu jako nový skutek, přičemž toto dopadá rovněž na trvajícím trestným čin. Sdělení obvinění tedy přerušuje páchaní tohoto trestného činu a tvoří předěl, od kterého se další jednání posuzuje jako samostatný skutek (vše viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. [15 Tdo 887/2014](#)).

19. Podle státního zástupce je zřejmé, že přečin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku, jakož i přečin útisku podle § 177 odst. 1 tr. zákoníku jsou trestnými činy trvajícím (viz i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. [7 Tdo 1164/2006](#)). Sdělením obvinění dne 18. 8. 2008, kdy bylo obviněnému P. N. doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 1. 7. 2008 ve věci, v níž byl následně pravomocně odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 4. 2010, sp. zn. 2 T 62/2009, došlo k ukončení tohoto „prvního“ trvajícím trestného činu. Protiprávní jednání, jehož se tedy obviněný na základě pravomocného rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2017, sp. zn. 11 T 139/2015, dopouštěl ode dne 19. 8. 2008 do dne 2. 5. 2013, bylo tedy soudem prvního stupně i odvolacím soudem správně posouzeno jako nový samostatný skutek právně posouzený jako dva shora uvedené trvajícím trestné činy.

20. K výtkám obviněného státní zástupce ještě doplňuje, že nesouhlasí s názorem dovolatele, že jednání, které zapříčinilo přetrvávající následek, neprobíhalo v období, které postihuje napadené usnesení, a že byla zachována totožnost uvedených skutků, a to jak v jednání, tak i v následku. Porovnáním skutků podle výroků rozsudků Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 4. 2010, sp. zn. 2 T 62/2009, a Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2017, sp. zn. 11 T 139/2015, je zřejmé, že tyto se odlišují nejen v době spáchání jednání obviněného, ale i ve formě jednání obviněného, když v rozsudku Okresního soudu v Pardubicích jde o aktivní konání, kterým skutečně vyvolal trvajícím protiprávní stav, a v rozsudku Okresního soudu v Ostravě jde o formu opomenutí, kdy již protiprávní stav pasivně úmyslně udržoval. Státní zástupce konstatuje, že trestný čin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku může být spáchán opomenutím, a jde tak o nepravý omisivní delikt, a to i z pohledu judikatury Nejvyššího soudu (viz

např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. [7 Tdo 1164/2006](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2004, sp. zn. [7 Tdo 191/2004](#)). V daném případě pak obviněný v souladu s dikcí § 112 tr. zákoníku opomenul konání, k němuž byl povinen zejména na základě tehdy účinného zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, (viz např. jeho § 687) a na základě platných nájemních smluv uzavřených s poškozenými. Skutek, o kterém rozhodl Okresní soud v Pardubicích, tedy není totožným skutkem se skutkem, o kterém rozhodl Okresní soud v Ostravě.

21. V závěru vyjádření k dovolání státní zástupce navrhl Nejvyššímu soudu, aby podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné.

III.

Přípustnost dovolání

22. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněného je přípustné [§ 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno oprávněnou osobou a prostřednictvím obhájce, tedy podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. a v souladu s § 265d odst. 2 tr. ř., přičemž lhůta k podání dovolání byla ve smyslu § 265e tr. ř. zachována a dovolání splňuje i obsahové náležitosti (§ 265f tr. ř.).

IV.

Důvodnost dovolání

23. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněným naplňují jím uplatněné zákonem stanovené dovolací důvody, jejichž existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

24. Důvodem dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je existence vady spočívající v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 1 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí, nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Citovaný dovolací důvod tedy dopadá na případy, kdy došlo k zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku bez věcného přezkoumání rozhodnutí, a procesní strana tak byla zbavena přístupu ke druhé instanci, nebo byl-li zamítnut řádný opravný prostředek, ačkoliv již v předcházejícím řízení byl dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. V posuzované věci přichází v úvahu tato druhá varianta.

25. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí – s výjimkou případu tzv. extrémního nesouladu – vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání a následku v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

26. Vzhledem ke konkrétnímu obsahu uplatněné dovolací argumentace je možno konstatovat, že obviněný uplatnil námitky částečně právně relevantním způsobem, když za takovou lze považovat

námítky stran porušení zásady subsidiarity trestní represe a nepřipustnosti trestního stíhání.

27. Obviněný především uplatňuje námitku, že jeho trestní stíhání je nepřipustné, přičemž výslovně odkazuje na ustanovení § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř. a na zásadu *ne bis in idem*. Podle § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř. nelze trestní stíhání zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem soudu nebo bylo rozhodnutím soudu nebo jiného oprávněného orgánu pravomocně zastaveno, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno. Jde o vyjádření pravidla *ne bis in idem*. Ustanovení čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, nadepsané „*Ne bis in idem*“, v českém překladu publikovaném ve Sbírce zákonů zní: „Nikdo nemůže být stínán nebo potrestán v trestním řízení podléhající pravomoci téhož státu za trestný čin, za který již byl osvobozen nebo odsouzen konečným rozsudkem podle zákona a trestního řádu tohoto státu“. Tento princip vychází rovněž z čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, podle kterého nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby. Tato zásada však nevylučuje uplatnění mimořádných opravných prostředků v souladu se zákonem.

28. Předně považuje Nejvyšší soud za nutné k této námitce obviněného uvést, že není podřaditelná pod zvolený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ale mohla by být formálně podřaditelná pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., který sice výslovně v dovolání ani v jeho doplnění obviněný neuplatnil, nicméně z obsahu dovolání je zjevné, že ho uplatňuje. Přestože, jak již bylo naznačeno, tato námitka nebyla formálně zařazena pod správný dovolací důvod, považoval Nejvyšší soud za vhodné se s ní vypořádat po věcné stránce.

29. Při řešení uvedené problematiky je také třeba vzít v úvahu, jaké konkrétní trestné činy byly ve skutku, kterým byl obviněný v nyní projednávané věci uznán vinným, spatřovány. Šlo o přečiny podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku a § 177 odst. 1 tr. zákoníku. Zde je na místě uvést, že přečinu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo neoprávněně brání oprávněné osobě v užívání bytu, domu nebo nebytového prostoru. Přečinu útisku podle § 177 odst. 1 tr. zákoníku se pak dopustí osoba, která jiného nutí, zneužívá jeho tísně nebo závislosti, aby něco konal, opominul nebo trpěl. Nejvyšší soud považuje také za vhodné zdůraznit, že jednání chápe trestní zákoník v § 112 také jako opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu, úředního rozhodnutí nebo smlouvy, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li taková jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání anebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.

30. Dále je nezbytné zmínit definici trvajících trestných činů a jeho procesně právní specifika. Trvajícím trestným činem je takový čin, kterým pachatel vyvolá protiprávní stav a ten pak udržuje. Podstatným rysem trvajících trestných činů je, že se zde postihuje právě ono udržování protiprávního stavu. U tohoto trestného činu musí trvat jednání, kterým se udržuje protiprávní stav. Vyvolání protiprávního stavu se může stát konáním i opomenutím (srov. § 112 tr. zákoníku). Udržování protiprávního stavu se pak zpravidla děje opomenutím, spočívajícím v tom, že pachatel takový stav neodstraní. Trvajícím podobou trestného činu není forma provedení trestného činu, která by tu někdy byla a jindy nebyla, nýbrž plyne ze zákona. Trvajícím trestným činem se posuzují jako jediné jednání, které trvá tak dlouho, pokud protiprávní stav je udržován. Mezníkem, který ukončuje jeden takový trestný čin od dalšího, je sdělení obvinění, neboť podle § 12 odst. 11 tr. ř. „pokračuje-li obviněný v jednání, pro které je stíhán, i po sdělení obvinění, posuzuje se takové jednání od tohoto úkonu jako nový skutek“. Pojmem pokračuje-li v jednání, se zde nerozumí jen „pokračování v trestném činu“, ale i „trestné činy trvajících a hromadných“ (trestní řád hovoří o pokračování v jednání, kterým jsou i jednotlivé akty či útoky u trestných činů hromadných a udržování protiprávního stavu u trestných činů trvajících; jde tedy o širší pojem než pokračování v trestném činu). Rozhodující je okamžik, kdy podezřelému bylo obvinění skutečně sděleno (okamžikem sdělení obvinění se po novele

trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb. rozumí z hlediska zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1, 2 tr. ř. až okamžik doručení usnesení o zahájení trestního stíhání obviněnému), nikoli např. okamžik, kdy bylo usnesení o zahájení trestního stíhání písemně vyhotoveno nebo nabylo právní moci (§ 160 odst. 7, § 140 a § 141 odst. 4 tr. ř.; viz rozhodnutí pod č. 49/1997-II. Sb. rozh. tr.). I když trestná činnost po sdělení obvinění plynule navazuje na předchozí, netvoří obě části jeden trestný čin (rozhodnutí pod č. 47/1967, č. 26/1977, č. 12/1984 a č. 28/1989 Sb. rozh. tr. již nejsou použitelná) – viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 168 až 170. Ostatně to je i v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, podle které ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř. dopadá rovněž na trvající trestný čin. Sdělení obvinění tedy přerušuje páčání tohoto trestného činu a tvoří předěl, od kterého se další jednání posuzuje jako samostatný skutek (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. [15 Tdo 887/2014](#)).

31. Oba přečiny, pro které byl obviněný uznán vinným, jsou trestnými činy trvajícími (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. [7 Tdo 1164/2006](#)). Pokud tedy bylo dne 18. 8. 2008 obviněnému sděleno obvinění doručením usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 1. 7. 2008 ve věci vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 2 T 62/2009, přičemž tato věc byla pravomocně skončena rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 4. 2010, došlo tímto doručením sdělení obvinění k vytvoření mezníku, který odlišuje „první a druhý“ trvající trestný čin obviněného. Z uvedeného je tedy zřejmé, že obviněný nebyl dvakrát odsouzen pro stejnou věc, neboť Okresním soudem v Pardubicích byl obviněný odsouzen pro skutek trvající v období od března 2006 do 18. 8. 2008, kdežto Okresním soudem v Ostravě byl obviněný odsouzen pro skutek trvající v období od 19. 8. 2008 do 2. 5. 2013. Vzhledem k předělu sdělením obvinění ze dne 18. 8. 2008 posoudil Okresní soud v Ostravě správně jednání obviněného jako nový samostatný skutek, právně posouzený jako trvající trestný čin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku a trvající trestný čin útisku podle § 177 odst. 1 tr. zákoníku. Proto lze uplatněnou argumentaci považovat za zjevně neopodstatněnou.

32. Argumentace dovolatele, že jednání, které zapříčinilo trvající následek, neprobíhalo v období, za které je postižen napadeným rozhodnutím, a proto byla zachována totožnost skutků z pohledu rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích s nyní projednávaným skutkem (jak v jednání, tak i v následku) je zcela lichá. Z rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 4. 2010, sp. zn. 2 T 62/2009, a Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. 12. 2017, sp. zn. 11 T 139/2015, je zřejmé, že tyto se odlišují nejen v době spáchání jednání obviněného. Odlišná je i převažující forma jednání obviněného, když zatímco v rozsudku Okresního soudu v Pardubicích je jednání obviněného převážně ve formě aktivního konání, kterým skutečně vyvolal trvající protiprávní stav, v rozsudku Okresního soudu v Ostravě je jednání obviněného popsáno ve formě opomenutí, kdy již protiprávní stav záměrně pasivně úmyslně udržoval. Zde je třeba zdůraznit, že trestný čin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru lze podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku spáchat i opomenutím, když pak se jedná o nepravý omisivní delikt (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. [7 Tdo 1164/2006](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2004, sp. zn. [7 Tdo 191/2004](#)). V projednávané věci se obviněný dopustil protiprávního jednání ve smyslu § 112 tr. zákoníku, když opomenul konat na základě uzavřených platných nájemních smluv a na základě zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ale i rozhodnutí soudů.

33. Proto ze shora uvedených důvodů shledal Nejvyšší soud, že v dané věci nerozhodovaly soudy nižších stupňů podruhé ve stejné věci, neboť se jednalo o dva různé skutky. Z uvedeného je tedy zřejmé, že nedošlo k porušení zásady *ne bis in idem*, když pro řízení ve věci u Okresního soudu v Ostravě neexistovala překážka *exceptio rei iudicatae*. Současně je zřejmé, že v řízení nebyly dány podmínky pro rozhodnutí podle § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř.

34. Ve vztahu k námitce obviněného, že se skutku nemohl dopustit, protože v období od 19. 8. 2008 do 2. 5. 2013 nebyl oprávněn jednat za společnost U.-I. vlastníka předmětného domu, když nebyl

jednatel, je třeba uvést, že tato má procesní charakter, když směřuje do způsobu hodnocení důkazů soudů nižších stupňů a jako taková není podřaditelná pod zvolený dovolací důvod. Bez ohledu na tento závěr je třeba konstatovat, že tuto námitku již obviněný uplatnil v řízení před soudy nižších stupňů, přičemž tyto ji neignorovaly a vypořádaly se s ní a dovolací soud jejich závěry zcela akceptuje. Lze skutečně připustit, že obviněný sice pozbyl funkci jednatele ke dni 28. 5. 2008, což ovšem bylo vyznačeno v obchodním rejstříku až dva roky poté, přičemž nedošlo k ustanovení jiného jednatele, takže fakticky uvedená společnost neměla žádného jednatele. V tomto směru ovšem nelze pominout, že sám obviněný zpochybňoval oprávněnost postupu soudu ohledně jeho výmazu jako jednatele z obchodního rejstříku, když nelze ani přehlédnout, že v dalších úředních jednáních a korespondenci nadále jako představitel společnosti vystupoval a takto i fakticky jednal (viz např. výpověď z nájmu poškozené W., jednání se společností D.) Z uvedeného je tedy zjevné, že přestože obviněný formálně pozbyl způsobilost k výkonu funkce jednatele, avšak *de iure i de facto* navenek jednal a vystupoval jako jednatel společnosti, za kterou vedl soudní spory a nechal se zastupovat právním zástupcem a jako jednatel této společnosti vystupoval ve vztahu k třetím osobám. Jelikož obviněný fakticky vystupoval jako jednatel společnosti U.-I. není důvod přičítat udržování protiprávního stavu jiné osobě než jemu. Na místě je také zdůraznit, že tuto skutečnost soud prvního stupně vyjádřil ve skutku, kterým byl obviněný uznán vinným, když výslovně uvedl, že obviněný vystupoval a fakticky jednal jako jediný jednatel uvedené společnosti. Lze rovněž připustit, že obviněný v žalovaném období skutečně nebyl společníkem uvedené společnosti, neboť ke dni 24. 4. 2006 přestal být společníkem, ovšem v tomto směru je třeba poukázat na provedené důkazy, ze kterých vyplývá, že to byl právě obviněný, který v žalovaném období předmětnou společnost fakticky řídil a takto vystupoval ve vztahu k třetím subjektům. Lze tedy uzavřít, že námitka obviněného je nedůvodná.

35. Navíc Nejvyšší soud uzavírá, že možností obviněného dopustit se trestného jednání, když v posuzovaném období nebyl jednatel obchodní společnosti, se Nejvyšší soud v minulosti již zabýval, a to v usnesení ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. [8 Tdo 431/2013](#), kde konstatoval, že vzhledem ke skutečnosti, že obviněný fakticky jako jednatel navenek vystupoval, nelze přičítat udržování protiprávního stavu jiné osobě než právě jemu.

36. Obviněný dále namítá, že subjektem způsobilým ke spáchání dané trestné činnosti by mohla být pouze samotná obchodní společnost U.-I., kterou je v souladu se zákonem č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, je možno stíhat od 1. 1. 2012, přičemž pokud orgány činné v trestním řízení tuto skutečnost opomněly a stíhaly pouze jeho, jde o zásadní pochybení, které má za následek nezákonné rozhodnutí ve věci. Nejvyšší soud považuje za vhodné tuto námitku, přestože není podřaditelná pod zvolený dovolací důvod z pohledu konkrétní dovolací argumentace a úvah obsažených v bodě 42. tohoto rozhodnutí, rozvést. Subjektem trestného činu se rozumí fyzická osoba, která svým jednáním naplnila všechny znaky jeho skutkové podstaty, ve všech jeho zákonných formách, jsou-li trestné (viz KRATOCHVÍL, V. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 2 vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 219). Vzhledem k přijetí zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, může být subjektem trestného činu i právnická osoba. Podle tohoto zákona ve znění účinném od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2013 nebylo možné obchodní společnost U.-I. stíhat, neboť citovaný zákon v ustanovení § 7 obsahoval taxativní výčet trestných činů, za které bylo možné právnickou osobu stíhat, a to formou pozitivního výčtu, avšak trestný čin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 tr. zákoníku či trestný čin útisku podle § 177 tr. zákoníku nebyl v tomto ustanovení obsažen. Je tedy zjevné, že obchodní společnost U. I. s ohledem na časové rozmezí páchaní dané trestné činnosti nebylo možné v tomto případě pro uvedené přečiny stíhat. Navíc skutečnost, že by snad bylo možno stíhat za daný skutek ještě jinou osobu, nenaplnuje žádný dovolací důvod, když soudy jsou vázány zásadou obžalovací.

37. I za situace, kdyby bylo možné vést řízení i proti obchodní společnosti U. I., by bylo nutné brát v úvahu skutečnost, že právnická osoba je samostatný subjekt, a to i ve smyslu trestní odpovědnosti. Podle § 9 odst. 3 t. o. p. o., ve znění v příslušné době, trestní odpovědností právnické osoby není dotčena trestní odpovědnost fyzických osob uvedených v § 8 odst. 1 t. o. p. o. a trestní odpovědností těchto fyzických osob není dotčena trestní odpovědnost právnické osoby. Byl-li trestný čin spáchán společným jednáním více osob, z nichž alespoň jedna je osoba právnická, odpovídá každá z nich, jako by trestný čin spáchala sama. Z uvedeného je tedy zjevné, že vztah trestní odpovědnosti právnické osoby k trestní odpovědnosti fyzické osoby je vymezen v citovaném ustanovení jako souběžný samostatný a nezávislý odpovědnostní vztah. Je proto třeba zkoumat podmínky trestní odpovědnosti právnické osoby i fyzické osoby nezávisle na sobě, a to rovněž u totožného skutku a trestného činu. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim nevychází z akcesority trestní odpovědnosti právnické osoby, proto nelze vyvozovat, že by nebylo možné postihnout pachatele – fyzickou osobu za spáchaný trestný čin, pokud by nedošlo ke stíhání právnické osoby (viz ŠÁMAL, P., DĚDIČ, J., GRIVNA, T., PÚRY, F., ŘÍHA, J. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 253). Z uvedeného je tedy zjevné, že i za situace, kdyby orgány činné v trestním řízení trestně stíhaly i obchodní společnost U.-I. (což s ohledem na výše uvedené možné nebylo), nevylučovalo by to trestní odpovědnost obviněného za spáchání daných přečinů, neboť zákon umožňuje, aby v případě spáchání trestného činu byla sankcionována právnická osoba spolu s fyzickou osobou, nebo pouze sama právnická osoba, anebo pouze fyzická osoba (jako v tomto konkrétním případě).

38. Obviněný dále uplatnil námitku, že u něj není možné dovodit subjektivní stránku trestného činu, tedy jeho úmysl bránit poškozeným v řádném užívání bytu, a dosáhnout tak zrušení jejich řádných nájemních smluv a jejich odstěhování z domu, založené na tvrzení, že k odpojení dodávek tepla a teplé vody došlo ze strany poskytovatele těchto služeb neoprávněně, protože se tento poskytovatel svým postupem snažil protiprávně donutit obchodní společnost U. I. fakticky podruhé splnit závazky, které již zanikly zápočtem. Nejvyšší soud k tomu zdůrazňuje, že zdánlivě by se mohlo jevit, že tato námitka je podřaditelná pod zvolený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., když posouzení, zda došlo k naplnění subjektivní stránky trestného činu se vztahuje k právnímu posouzení skutku. Přesto lze uzavřít, že vzhledem ke konkrétně zvolené argumentaci nelze mít za to, že by ji obviněný uplatnil právně relevantním způsobem. Obviněný totiž fakticky zpochybňuje skutková zjištění soudů nižších stupňů, když vyjadřuje přesvědčení, že dokazováním bylo prokázáno, že k odpojení dodávek tepla a teplé vody došlo ze strany poskytovatele těchto služeb neoprávněně. Obviněný tedy zpochybňuje způsob hodnocení důkazů soudy nižších stupňů, a jeho námitky tudíž mají procesní charakter a jako takové nemohou naplňovat zvolený dovolací důvod. Jinak vyjádřeno, pokud by obviněný namítal, že skutek, kterým byl uznán vinným, aniž by zpochybňoval skutková zjištění soudů nižších stupňů, nenaplňoval subjektivní stránku trestných činů, pro které byl odsouzen, tak by byla jeho argumentace podřaditelná pod zvolený dovolací důvod. Pokud je ovšem argumentace obviněného založena na nesouhlasu se skutkovými zjištěními soudů nižších stupňů (např. že poskytovatel tepla a vody odpojil tyto služby neoprávněně, že byl obviněný nucen dodavatelem tepla a vody splnit své závazky podruhé, že nájemcům nabízel náhradní byty a oni je odmítali atd.), tak jde o procesní námitky, které stojí mimo zvolený dovolací důvod.

39. Jako další zdánlivě právně relevantně uplatněnou námitku podřaditelnou pod zvolený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud hodnotí námitku obviněného týkající se naplnění objektivní stránky trestného činu. Obviněný namítá, že nebyl subjektem způsobilým jednat, samotné jeho „nejednání“ nebylo v příčinné souvislosti s následkem, tento následek nastal pouze v důsledku neoprávněného jednání dodavatele tepla a teplé vody, ve spojení s negativním postojem nájemců k jakýmkoliv návrhům ze strany pronajímatele. Z konkrétní argumentace dovolatele je však zjevné, že námitky směřují do skutkových zjištění soudů nižších stupňů, když obviněný hodnotí provedené důkazy jinak než soudy nižších stupňů a snaží se dosáhnout pro sebe příznivějšího

skutkového stavu. Jak již bylo uvedeno výše, skutkové námitky dovolatele nemohou naplnit zvolený dovolací důvod.

40. Bez ohledu na výše uvedené považuje Nejvyšší soud za vhodné se k namítanému nedostatku subjektivní a objektivní stránky vyjádřit, když je třeba zdůraznit, že obviněný v podstatě namítá shodné skutečnosti ve vztahu k subjektivní i objektivní stránce (tj. že k odpojení dodávek tepla a teplé vody došlo ze strany poskytovatele těchto služeb neoprávněně, nabízel nájemcům náhradní byty, ale oni je odmítali).

41. Obviněný opakovaně namítá, že původem všeho je obchodní společnost D., resp. V., která neoprávněně odpojila dodávky tepla a teplé vody do předmětného domu. S názorem dovolatele však nelze souhlasit, neboť v dané věci není pochyb o tom, že nájemci řádně platili za služby, tedy i za dodávky tepla a teplé vody. Případný spor mezi pronajímatelem, tedy obchodní společností U.-I. a poskytovatelem služeb - obchodní společností D., resp. V., týkající se otázky započtení pohledávek, nemůže zprostit obviněného, jakožto osobu fakticky jednající za obchodní společnost U.-I., povinností, které pro něj vyplývají z ustanovení § 687 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného v době do 31. 12. 2013. Citované ustanovení stanovilo, že pronajímatel je povinen předat nájemci byt ve stavu způsobilém k řádnému užívání a zajistit nájemci plný a nerušený výkon práv spojených s užíváním bytu (nyní jde o ustanovení § 2243 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014, v němž je uvedeno, že byt je způsobilý k nastěhování a obývání, odpovídá-li ujednáním ve smlouvě, a není-li nic ujednáno, je byt způsobilý k nastěhování a obývání, pokud je čistý a ve stavu, který se obvykle považuje za dobrý, a pokud je zajištěno poskytování nezbytných plnění spojených s užíváním bytu nebo s ním souvisících). Povinnost pronajímatele předat nájemci byt ve stavu způsobilém k řádnému užívání a zajistit mu plný a nerušený výkon práv spojených s užíváním bytu zahrnuje i povinnost opatřit byt vytápěním, hygienickým zařízením, rozvody elektrické energie a vody a odvody odpadních vod. Povinnost pronajímatele zajistit nájemci bytu a osobám, které s ním žijí, plnění, jejichž poskytování je s užíváním bytu spojeno (§ 688 občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013), znamená poskytování služeb jako je úklid domu, odvoz odpadků, dodávka vody, odvod odpadních vod apod. Všechny uvedené povinnosti, které pro pronajímatele vyvstávají, jsou obsahem jeho vlastnického práva. Na tomto místě je nezbytné zmínit koncepci vlastnického práva vyjádřenou v čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, tedy že vlastnictví zavazuje a nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jde o vyjádření zákonodárcova záměru, že vlastnictví neznamena absolutní svobodu vlastníka při výkonu jeho práv, ale že vlastnictví představuje především také řadu povinností. Z uvedeného je však zjevné, že obviněný si povinnosti vyplývající pro něj z jeho vlastnického práva náležitě neplnil.

42. Nadto je třeba ve vztahu k dodávkám pitné vody uvést, že zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích, ve znění pozdějších předpisů, v § 8 odst. 5 větě první stanoví povinnost vlastníku vodovodu nebo kanalizace uzavřít písemnou smlouvu o dodávce vody nebo odvádění odpadních vod s odběratelem. Podle § 2 odst. 5 téhož zákona (ve znění do 31. 12. 2013) musí být odběratelem (až na určité výjimky) vlastník pozemku nebo stavby připojené na vodovod nebo kanalizaci (zde tedy obchodní společnost U.-I.); odběratelem není nájemce bytu (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 3. 2010, sp. zn. [II. ÚS 342/10](#), nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 8. 2009, sp. zn. [II. ÚS 485/09](#)). Tato povinnost se však nevztahuje pouze na uzavření smlouvy o dodávkách pitné vody a udržování odběrného zařízení (potrubí a měřičů) v provozuschopném stavu, ve spojení s § 687 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (nyní § 2243 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů), nýbrž zahrnuje i povinnost zajistit, aby vodu dodávanou dodavatelem do domu měl možnost nájemce bytu fakticky odebírat (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 8. 2009, sp. zn. [II. ÚS 485/09](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2006, sp. zn. [26 Cdo 1067/2005](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2006, sp. zn. [26](#)

[Cdo 513/2006](#), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2005, sp. zn. [26 Cdo 131/2005](#)). Z výpovědi poškozených, jakož i zaměstnanců D., resp. V., vyplývá, že nájemci chtěli uhradit pohledávky za služby o dodávce vody, neboť pronajímatel danou situaci neřešil. Za této situace (kdy nájemci chtěli platit za služby přímo poskytovateli služeb) mohl obviněný využít institutu tzv. dohodnutého odběratele, který je upraven v § 8 odst. 7 zákona o vodovodech a kanalizacích, což neučinil. Ustanovení o dohodnutém odběrateli má vyhovět praktické potřebě vlastníka nemovitosti, který přenechá nemovitost k užívání jiné osobě, aby vodné a stočné a další povinnosti místo vlastníka nemovitosti plnil tento uživatel svým jménem a na svou odpovědnost (viz RUBEŠ, P. Komentář k § 8 – Práva a povinnosti vlastníka vodovodu nebo kanalizace. In: RUBEŠ, P. Zákon o vodovodech a kanalizacích: Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Dostupné v systému ASPI). I tato skutečnost svědčí o postoji a faktickém úmyslu obviněného ve vztahu k zajištění řádného užívání bytů poškozenými.

43. Jelikož obviněný nevyužil instituty, které mu zákonodárce poskytl, a neumožnil nájemcům, aby uhradili platby za služby přímo poskytovatelům těchto služeb, tedy neumožnil jim, aby povinnost hradit zálohy za služby přešla přímo na nájemce, zůstala povinnost hradit příslušné zálohy za služby na pronajímateli, tedy na obviněném, který fakticky jednal za obchodní společnost U. I. Zde je namístě pouze zmínit, že ve vztahu k dodávkám tepla zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách a výkonu státní správy v energetických odvětvích (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, v části věnující se teplárenství (§ 76 až § 89) neupravuje institut dohodnutého odběratele.

44. Lze tedy uzavřít, že jelikož nájemci měli uzavřené platné nájemní smlouvy, ve kterých bylo uvedeno, že nájemci pronajímateli budou hradit zálohy za služby, musel si obviněný být ve spojení s uzavřenými smlouvami o dodávkách vody a o dodávkách tepla vědom své povinnosti hradit poskytovateli těchto služeb zálohy za služby, což ostatně obviněný ani nezpochybňuje. Současně muselo být dovolateli jasné, že pokud poruší svou povinnost z těchto smluv pro něj vyplývající, jakožto i povinnosti vyplývající pro něj ze zákona (§ 687 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů) dojde k přerušení dodávek tepla a vody na daném odběrném místě, v důsledku čehož zůstanou nájemci bytů bez tepla, bez teplé vody a následně dokonce úplně bez vody. Z provedeného dokazování je zjevné, že obviněný si byl vědom skutečnosti, že k této situaci skutečně došlo a že nájemci byli vlivem jeho jednání dlouhodobě odpojeni od dodávek tepla a vody do svých bytů, přičemž neučinil žádné kroky k tomu, aby dodávky služeb do odběrného místa opětovně zajistil, a to za situace, kdy byla obchodní společnost, za kterou obviněný fakticky jednal, pravomocně uložena povinnost obnovit dodávku vody. Z uvedeného je také zjevné, že obviněný si musel být vědom toho, že setrváváním na výsledku soudního sporu ohledně výměňkové stanice a zápočtu kompenzací pohledávek, tedy vlivem jeho jednání (opomenutím jeho povinností) bydlí jeho nájemci v bytech, ve kterých je extrémní chlad a kde jsou přerušeny dodávky vody, přestože si nájemci řádně plní veškeré své povinnosti. Nejvyšší soud dále pro stručnost zcela odkazuje na náležité odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, s nímž se zcela ztotožňuje. Lze konstatovat, že obviněný přes vědomí dlouhodobé neutěšené a složité životní situace svých nájemců setrval na svém stanovisku neplatit za dodávky tepla a teplé vody obchodní společnosti D., neučinil žádné právně relevantní kroky k obnovení řádného užívání bytů nájemci, neumožnil nájemcům vrátit se do komfortního užívání bytových jednotek (šlo o byty první kategorie), naopak jeho jednáním a stálým setrváváním na neplacení za dodávky tepla a teplé vody dům chátral, došlo k popraskání radiátorů, přestala téct voda a nájemci museli užívat vodu formou vyvedení zahradní hadice ze sklepních prostor, což je skutečně nepředstavitelné, zejména z hlediska hygienických a nekomfortních zdravotně nevyhovujících podmínek. V domě nakonec přestal fungovat výtah a osvětlení chodeb, nebyly zde poštovní schránky a nebyl zajištěn úklid společných prostor. V tomto směru je také třeba vzít k úvahu i věk poškozených, zejména poškozeného K. L., když je nepochybné, že obviněný takto jednal veden úmyslem zabránit poškozeným v řádném užívání jejich bytů, zejména však tak konal proto, aby poškození ukončili své nájemní smlouvy z důvodů zcela nevhodných životních podmínek, což se

nakonec i v případě některých nájemců v průběhu tohoto jednání stalo (viz např. svědek L. Š.).

45. Podle Nejvyššího soudu z provedených důkazů zcela jasně vyplývá příčinná souvislost mezi jednáním obviněného (neplacením za dodávky tepla a teplé vody) a následkem spočívajícím v odpojení dodávek tepla, teplé vody, vody vůbec, čímž znemožnil důstojné a komfortní užívání daných bytových jednotek, znemožnil jim koupání, mytí, praní, dodržování základních hygienických potřeb, a tím i důstojnou existenci, samotný nerušený výkon práv nájemce ve smyslu § 687 odst. 1 občanského zákoníku. Jde tedy o zjevné naplnění objektivní stránky trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku. Současně z uvedeného vyplývá i naplnění objektivní stránky trestného činu útisku podle § 177 odst. 1 tr. zákoníku, když jednání obviněného mělo za následek, že poškozeným osobám nájemců dlouhodobě bránil v řádném užívání jejich bytů a neučinil žádnou nápravu v závadném stavu, uvedl svým protiprávním jednáním poškozené do situace, kdy nebyli schopni užívat řádně své bytové jednotky, do zcela nekomfortních poměrů a do velmi tíživé a zdravotně závadné situace, přičemž tak jednal zcela zjevně s cílem přimět nájemce – poškozené ke zrušení nájemních smluv a k vystěhování z dané nemovitosti.

46. Nejvyšší soud považuje za vhodné dále uvést, že – byť to soudy nižších stupňů v odůvodnění svých rozhodnutí výslovně neuvádí – není pochyb o tom, že obviněný jednal ve formě přímého úmyslu [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku], který vyplývá z popisu skutku. Soud prvního stupně v odůvodnění rozsudku vyložil, že obchodní společnost U.-I., zastoupená obviněným, dlouhodobě, programově a úmyslně bránila svým nájemcům v řádném a nerušeném užívání bytů ... s jediným cílem, aby poškození opustili předmětné bytové jednotky, zrušili uzavřené nájemní smlouvy a odstěhovali se z domu. Tímto způsobem nájemci jednoznačně trpěli v rámci užívání svých bytů a obviněný nutil poškozené vynakládat nemalé prostředky, aby mohli v bytech alespoň trochu důstojně bydlet, přičemž stranou nemohou zůstat ani opakované žaloby a soudní řízení na základě právního zastoupení, které si poškození vzali, aby se domohli svých práv. Již z tohoto vyjádření vyplývá, že obviněný jednal v přímém úmyslu. Nejvyšší soud má za to, že soudy nepochybily, když shledaly v jednání obviněného úmyslné zavinění, neboť ze skutkových zjištění soudů lze tuto formu jednoznačně dovodit, obzvláště za situace, když je z výpovědí poškozených a nájemců nebytových prostorů zjevné, že osobám, které využívaly dům pro komerční účely, byly služby dodávány, z čehož lze dovodit, že ve vztahu k nájemcům bytů bylo jeho jednání, resp. opomenutí jednání, úmyslné. Z uvedeného jasně vyplývá, že obviněný naplnil i subjektivní stránku obou přečinů.

47. Ve vztahu k naplnění subjektivní a objektivní stránky Nejvyšší soud ještě závěrem dodává, že přestože obviněný naznačuje, že nájemci neakceptováním nabízených náhradních bytů zapříčinili danou situaci, je toto tvrzení obviněného zcela liché. Nejvyšší soud zdůrazňuje, že nájemci měli uzavřené řádné nájemní smlouvy, plnili si veškeré povinnosti, které pro ně z těchto smluv vyplývaly, přičemž rozhodně neměli povinnost přijímat obviněným nabízené náhradní byty. Z provedeného dokazování vyplývá, že nájemci byli fixováni na své byty, někteří v nich bydleli celý svůj život, přičemž řada z nich investovala do bytů nemalé peníze (např. L. Š. provedl rekonstrukci v hodnotě asi 1 000 000 Kč). Současně z výpovědí poškozených vyplývá, že nabídka náhradních bytů nepůsobila seriózně a budila dojem, že se jedná o trvalé řešení situace, nikoliv dočasnou variantu. Argumentace obviněného je v tomto směru nepřipadná, neboť nájemní smlouvy byly platné, byly uzavřeny na dobu neurčitou, přičemž se vázaly k bytům v domě č. p. XY v ulici XY v XY. Na základě těchto smluv měli nájemci plné právo užívat byty v daném domě a skutečnost, že odmítli náhradní byty, nelze interpretovat tak, že si snad sami zavinili, že bydlí ve zcela nevyhovujících podmínkách.

48. Dále se Nejvyšší soud podrobně vypořádal též s dovolací argumentací týkající se subsidiarity trestní represe a poté uzavřel, že obviněný uplatnil dovolací námitky, které zčásti nejsou podřaditelné pod zvolený dovolací důvod a zčásti jsou neopodstatněné. Proto Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl podané dovolání obviněného.